

– порівняння рівня підвищення педагогічної компетентності з попереднім рівнем;

– активне використання методу позитиву в оцінці діяльності вчителів практиків;

– позитивно-емоційне сприйняття процесу професійної перепідготовки учительських кадрів як процесу розвивальної комунікації вчителів та викладачів.

На нашу думку, особистісно-орієнтований підхід на курсах перепідготовки вчителів іноземної мови повинен будуватися на принципах:

– співробітництва, співтворчості викладача і вчителя;

– діяльності, активності та індивідуалізації навчання;

– інтерактивної діалогічної взаємодії;

– розвивального характеру навчання;

– всебічного розвитку особистості.

Умови реалізації особистісно-орієнтованого підходу:

– психологічні: створення атмосфери довіри, забезпечення умов для вільного вибору виду діяльності;

– професійно-педагогічні: організація діяльності вчителів у багатоваріантних гнучких формах;

– методичні: реалізація на основі діалогічних форм інтерактивної суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

На нашу думку, найбільших успіхів досягають ті педагоги, які оволоділи всією сукупністю названих способів діяльності. Використовуючи все це багатство особистісно-орієнтованого підходу, необхідно вести пошук нових підходів до вдосконалення процесу професійної перепідготовки педагогічних кадрів.

Література

1. Закон України «Про освіту» // Освіта. – 1996. – 21 серпня.

2. Гершунский Б. Философия образования для XXI века / Б. Гершунский. – М.: Совершенство, 1998. – 608 с.

3. Сериков В. В. Образование и личность. Теория и практика проектирования образовательных систем / В. В. Сериков. – М.: Логос, 1999. – 188 с.

Стаття надійшла до редакції 10.11.2010 р.

УДК 378.147

Курбатова Ю. В.
старший викладач

Дніпропетровський державний аграрний університет

ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИК УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АГРОНОМІВ

У статті розглядаються основні форми і методи особистісно зорієнтованого навчання, їх вплив на формування професійної самосвідомості майбутніх фахівців.

Ключові слова: особистісно зорієнтоване навчання, професійна підготовка професійна самосвідомість.

В статье рассматриваются основные формы и методы лично ориентированного обучения в высшем учебном заведении и их влияние на формирование профессионального самосознания будущих специалистов.

Ключевые слова: лично ориентированное обучение, профессиональная подготовка, профессиональное самосознание.

The article is dedicated to some specific forms and methods of personal oriented teaching and their impact on formation of professional consciousness of future specialists.

Key words: personal oriented teaching, professional education, professional consciousness.

Постановка проблеми. У наш час ринок праці вимагає добре підготовлених, кваліфікованих, компетентних спеціалістів, здатних конкурувати в умовах ринкової економіки. Отже, фахівець повинен вміти швидко вирішувати проблемні питання, пристосовуватись до умов ринку; бути мобільним, гнучким, здатним до самоосвіти та самовиховання. Тому постійно зростають вимоги до професійної підготовки фахівців. Зокрема, протягом останніх років із розвитком технологій вимоги до кваліфікації та особистих характеристик агрономів дуже підвищились. Таким чином, головною метою навчання у ВНЗ стає не лише отримання знань за фахом, молоді люди мають навчитись використовувати свої знання на практиці, набути певного особистого досвіду, професійної спрямованості, орієнтації на майбутню професійну діяльність, вміти швидко опановувати новітні технології у рослинництві, розумітись на сучасній техніці та інформаційних технологіях.

Одним із принципів реалізації Державної Національної програми «Освіта (Україна – XXI століття)» є гуманізація освіти, що полягає в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, у найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб. Згідно з цим принципом на сучасному етапі розвитку системи освіти відбувається перехід до особистісно зорієнтованого навчання, мета якого – створення максимально сприятливих умов для розвитку і саморозвитку особистості студента, виявлення та активного використання його індивідуальних особливостей у навчальній діяльності. Такий підхід має сприяти більш цілеспрямованому, гармонійному розвитку молодшої людини як фахівця, громадянина і творчої особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з теми. Поняття особистісно зорієнтованого підходу до навчання і виховання формувалось поступово, проте останнім часом питання особистісної орієнтації навчально-виховного процесу у навчальних закладах дедалі активніше досліджуються вітчизняними й зарубіжними науковцями. У своєму дослідженні спираємось на досягнення науковців, які вивчали різні аспекти: психологічний розвиток особистості (Б. Ананьєв, А. Бодальов, Л. Виготський, А. Леонтьєв, В. М'ясищев, С. Рубінштейн.), особистісно зорієнтоване виховання (І. Д. Бех), теоретичні засади особистісно зорієнтованого педагогічного процесу (Є. Бонда-

ревська, В. Серіков, І. Якиманська), методи і форми особистісно зорієнтованого навчання (Ю. Бабанський, І. Підласий).

Незважаючи на численні праці дослідників, питання особистісно зорієнтованого навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців-агронومів у аграрному ВНЗ потребує більш детального вивчення.

Мета статті – розглянути можливості особистісно зорієнтованого навчання у професійній підготовці майбутніх агрономів, його форми та їх вплив на формування професійної самосвідомості фахівців.

Виклад основного матеріалу дослідження. У своєму дослідженні приєднуємось до думки науковців про те, що особистісно зорієнтована освіта – це не формування особистості з заданими рисами і властивостями, а створення умов для повноцінного виявлення та розвитку особистісних функцій суб'єктів освітнього процесу. Цей процес спрямовано на саморозвиток особистості. Найважливішими функціями особистісно зорієнтованого розвитку є людиноутворююча функція та функція соціалізації. Для того, щоб індивід засвоював та перетворював соціальний досвід, швидко адаптувався до умов життя, що постійно змінюється, освіта та виховання повинні закласти в ньому механізм рефлексії, збереження його індивідуальності [6].

Особистісно зорієнтоване навчання визначається науковцями традиційно як навчальний процес, що проводиться на засадах всебічного врахування індивідуальних потреб і можливостей особистості, «ставлення до неї як до свідомого й відповідального суб'єкта навчально-виховної взаємодії» [3, с.161].

При організації особистісно-зорієнтованого навчання у аграрному вищому навчальному закладі, зокрема, у професійній підготовці майбутніх агрономів, важливим є вибір форм організації навчання. Адже потрібно враховувати, що гуманістична спрямованість та особистісно-зорієнтований підхід до навчання має спрямовувати студента на майбутнє, орієнтуватись на конкретну особистість студента, надавати йому можливість використовувати здобуті знання на практиці, набувати власного досвіду, адже саме практичний підхід до організації навчання дозволяє сформувати професійну самосвідомість і рефлексію.

Провідною формою організації навчання у вищому навчальному закладі завжди була і нині залишається лекція. Проте сучасні умови вимагають від викладача творчого підходу до методів, що використовуються при читанні лекції. При використанні особистісно-орієнтованого навчання найбільш продуктивними є лекції, під час яких відбувається активна взаємодія між викладачем та студентами. Наприклад, актуальною є лекція-візуалізація із постановкою проблемних питань. Таким чином студенти отримують знання через проблемність питання у співпраці й діалозі з викладачем, а використання наочності надає студентам можливість зробити власні висновки. В якості наочних приладів на агрономічному факультеті використовують добірки фотографій, слайдів, малюнків, гербаріїв і

так звані символічні наочні приладдя у вигляді різноманітних схем, таблиць тощо.

Бажаним і можливим стають звернення викладача до того досвіду, який студенти набули під час проходження практики на підприємствах, спроба змусити студентів прийняти рішення стосовно тієї проблеми, яка розглядається на лекції. Таким чином викладач спрямовує особистий досвід студентів на вирішення проблеми, і студенти не просто отримують нову інформацію на лекції, а вчаться використовувати власний досвід.

Іншою невід'ємною формою організації навчання є семінарські та лабораторно-практичні заняття. Саме під час проведення цих занять викладач повинен надати можливість студентові розкритися як фахівцю. Особливою рисою цих занять є те, що їх проведенню передують самостійна робота студента, яка повинна навчити й в подальшому привчити майбутнього фахівця до самоосвіти. При використанні особистісно зорієнтованого навчання практичні заняття надають студентам можливість відчувати себе фахівцями, здатними вирішувати питання, що стосуються їхньої майбутньої професійної діяльності. Вони можуть проводитись у різних формах, а саме: дискусія, під час якої студенти знаходять відповіді на проблемні питання; заняття, організоване у формі наукового диспуту, що дозволяє студентам навчитись вести професійний діалог з колегами. Якщо мова йде про лабораторні заняття з фахових дисциплін, то дуже часто викладачі проводять їх у формі заняття-вирішення завдань, коли студенти повинні вирішити складну практичну задачу, спираючись на попередній досвід, набутий як під час лекцій та самостійної підготовки, так і під час проходження практики на виробництві.

Важливою формою організації навчального процесу при особистісно зорієнтованому навчанні є конференція. Конференцію можна розглядати як різновид семінару, але як більш науково орієнтовану форму, завдяки якій студенти відчують себе науковцями, що досліджують певні питання. При підготовці до конференції відбувається взаємодія між викладачем та студентом на зовсім іншому рівні, адже під час підготовки як теоретичної частини питання, що виноситься на обговорення на конференцію, так і під час проведення досліджень студент має можливість відчувати себе дослідником і науковцем. Все це сприяє підвищенню його самосприйняття себе як фахівця у своїй галузі, дає можливість спробувати вперше самостійно провести певне дослідження або здійснити пошук професійно-важливої інформації.

Певна складність підготовки фахівця-агронома полягає в тому, що студенти повинні опанувати великий обсяг матеріалу, пов'язаного зі спеціфікою подальшою професійною діяльністю, а саме з природничими науками. Тому при використанні особистісно зорієнтованого підходу до навчання викладачі можуть враховуючи особливості кожного студента, спрямувати їхню зацікавленість на певні дисципліни за допомогою міждисциплінарних зв'язків. На молодших курсах викладачам доцільно знайо-

мити студентів з новим матеріалом, спираючись на базові шкільні знання хімії, біології, фізики. При цьому вони орієнтують розумову активність студентів на такі професійно-спрямовані дисципліни як ботаніка, органічна та неорганічна хімія, ґрунтознавство. Таким чином, майбутній агроном має можливість з перших днів навчання в аграрному університеті відчувати свою належність до такої галузі сільськогосподарського виробництва, як рослинництво.

Проблемні, дискусійні, візуалізовані лекції, практичні заняття, сценарії, навчальні конференції стимулюють студентів самостійно шукати відповіді на професійно-зорієнтовані, проблемні питання, спираючись на особистий досвід, загальні знання. Викладач лише корегує роботу студентів і таким чином підвищує його професійне самосприйняття, яке лише починає формуватись на цьому етапі.

Студенти старших курсів беруть участь у студентських наукових конференціях. Ця форма роботи дозволяє їм використовувати набуті знання у наукових досліджах, готувати наукові доповіді за фахом. Участь у подібних заходах спрямовує студентів на більш активну діяльність, змушує самовдосконалюватись, шукати нестандартні відповіді на складні питання. Участь викладача в цьому процесі стає скоріше дорадчою, ніж керівною, тобто викладач виступає в ролі старшого колеги, котрий лише дає поради, спрямовує діяльність самостійного фахівця, здатного приймати професійно-обґрунтовані рішення.

Висновки: Враховуючи все зазначене, слід зауважити, що при використанні особистісного підходу до навчання викладач має можливість сформувати у студента професійно важливі якості, а саме:

- спрямованість на постійну професійну самоосвіту;
- здатність вирішувати проблемні питання;
- уміння орієнтуватись у сучасному професійному середовищі.

Ці якості, в свою чергу, допомагають студентові, а в подальшому молодому фахівцеві, відчувати свою професійну належність. Адже протягом років навчання студент весь час перебуває у так званому «професійному середовищі», виховує в собі професійні якості, набуває професійних знань і навичок. Завдяки цьому відбувається розвиток готовності до професійної самоосвіти, набуття власного досвіду, досягається такий рівень професійної підготовки, який співвідноситься з особистістю студента, формується здатність до вирішення проблем.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням окремих видів, форм та методів навчальної діяльності, які сприяють розвитку професійних якостей майбутніх агрономів, удосконаленню їхньої практичної підготовки в аграрних вищих навчальних закладах.

Література

1. Ананьев Б. Г. О проблемах современного человекознания. – СПб.: Питер, 2001. – 272 с.
2. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания. – СПб.: Питер. – 2002. – 288 с.

3. Барановська Л. В. Особистісно орієнтовний підхід до професійної підготовки майбутніх офіцерів управління для складних інформаційних систем як категорія педагогічної науки / Л. В. Барановська // Збірник наукових праць ЖВІ ЦАУ. – 2010. – Випуск 3. – с.158-164.
4. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання / І. Д. Бех. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
5. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: стратегія проектування / І. Д. Бех // Вісник Житомирського державного університету ім. Франка. – 1999. – № 3. – С.42-43.
6. Коробченко А. А. Проблеми особистісно орієнтованого навчання у вищих навчальних закладах: (Педагогіка. – 2005. – № 4.) [Електронний ресурс] / А. А. Коробченко // Педагогіка. – 2005. – № 4. – Режим доступу до журн.: http://bdpu.org/scientific_published/pedagogics_4_2005/1.
7. Савченко О. Я. Особистісно орієнтоване навчання / О. Я. Савченко // Енциклопедія освіти [під ред. В. Г. Кременя]. – К.: Юрінком, Інтер, 2008. – С.627.

Стаття надійшла до редакції 27.10.2010 р.

УДК 378.147.88:519.237.5

Василенко О. А.

кандидат пед. наук, викладач

Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ З ОКРЕМИХ КУРСІВ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ

Упровадження елементів адаптивної системи навчання при проведенні лабораторних робіт з математичної статистики у вищих навчальних закладах технічного профілю сприяє збереженню змістового навантаження курсу, активізації самостійної пізнавальної діяльності студентів.

Ключові слова: *інноваційні технології, адаптивна система навчання, активізація самостійної діяльності, прикладні програми для персональних комп'ютерів.*

Внедрение элементов адаптивной системы обучения при проведении лабораторных работ из математической статистики в высших учебных заведениях технического профиля способствует сохранению смысловой нагрузки курса, активизации самостоятельной познавательной деятельности студентов.

Ключевые слова: *инновационные технологии, адаптивная система обучения, активизация самостоятельной деятельности, прикладные программы для персональных компьютеров.*

Introduction of elements of the adaptive system of instruction during realization of the lab works in mathematical statistics in institutes of higher education with technical specialization assists conservation of the semantic stress of the course and activation of independent cognitive activity of students.

Keywords: *innovative technologies, adaptive system of instruction, activation of independent activity, applied software for the personal computers.*

Пріоритетними завданнями вищої школи України є підготовка висококваліфікованих кадрів, які б забезпечили активні позитивні перетворення в науці, техніці, виробництві, які б володіли сучасним креативним мисленням, мали глибокі фундаментальні знання, ґрунтовну практичну підго-